

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional București
No. 2359/4.3.1933

Domnule director general,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 15 feb. a.c., un domn anume [N.] Niculescu, președintele sindicatului muzicanților din România cu sediul central în București, a fost la Brăila.

Numitul a fost la cafeneaua lăutarilor unde are sediul „Asociația muzicanților brăileni” și a avut o consfătuire cu membrii numitei asociațiuni, propunându-le să se organizeze în sindicat profesional și să se afilieze la Sindicatul Central al Muzicanților din București.

D-l Niculescu a stârnit pe lângă muzicanții brăileni că este vorba de o acțiune pe întreaga țară pentru organizarea muzicanților, care să ducă lupta pentru desființarea orchestrelor militare și a armoniștilor care cântă prin localuri.

De asemenea, Niculescu a propus lăutarilor brăileni ca din cotizațiile care se vor încasa de la membri să dea o cotă sindicatului din București pentru formarea unui fond de ajutor și acoperirea cheltuielilor necesare pentru ducerea campaniei de susținerea dezideratelor arătate mai sus. În principiu, muzicanții brăileni au acceptat cele expuse de d-l Niculescu, urmând ca propunerea să fie supusă spre aprobarea adunării generale a membrilor asociației muzicanților brăileni „Lăutarul”. De la Brăila d-l Niculescu a plecat prin județele din Moldova, pentru a pune la punct misiunea pe care o are de la centrul sindicatului muzicanților din România.

Inspectorul Regiunii I de Poliție
[indescifrabil]

Șeful Serv[iciului] Pol[iției] de Siguranță
Comisar șef [indescifrabil]

Domnului Director General al Poliției

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.15)

Domnule Primar,

Subsemnații, Zabola Martin, născut în Cluj, în Colonia Țiganilor, lângă turnătoria de fier „Jonás”, voievod al coloniei, de 34 de ani, religie reformată, de naționalitate română, și Vorgo Peter, ajutor de voievod, în numele tuturor familiilor din colonie vă rugăm să binevoiți a acorda terenul de locuit lângă

fosta Școală de Arte și Meserii, actualmente închisoare, situată la periferia orașului.

Locul pretins se află lângă rampa C.F.R., cu o întindere de aproape 2 (două) jughere, din care cerem o porțiune de locuit. În primul rând, on. primărie ne-a acordat loc lângă fabrica de cărămizi, str. Sf. Gheorghe, care acel loc era favorabil de locuit, fiind ferit de inundații. Dar acel loc în str. Sfântu Gheorghe a fost luat, după cum rezultă mai sus, și on. primărie, probabil cineva de la serviciul economic, ne-a dus pe subsemnații într-un loc cuprins de jur împrejur, mai bine zis „insulă” de apă, unde este un prundar, având ideea să părăsim locul de la vărsarea Nadășului în Someș pentru acel prundar în mijlocul apei.

Întrucât locul oferit nu este bun să ne instalăm și nici măcar un arbore nu își face rădăcini adânci în pământ, căci este amenințat de primejdii, răsturnându-l cu rădăcinile în sus.

Așa și noi, domnule primar, o colonie compusă din 60-65 de familii, cu câte 6-7 copii în fiecare familie, ba chiar mai mulți, suntem informați de conștiința sfântă ca să nu ne părăsim locul pe care-l avem pentru acel loc de prundar între ape, unde am fi toate nopțile cu frica-n spate că oare nu ne mână apa, ca să înecă atâtea suflete. Suntem siguri că nu-și ia nimeni răspunderea că în acel loc n-o să fim mânate de apele Someșului.

Deci, Domnule Primar, cu cele mai vii rugăminti vă cerem să vă fie milă nu de noi, ci de copiii nepricepuți și nevinovați, dându-ne locul bun de locuit cerut sau altul mai favorabil.

În numele Coloniei Țiganilor, vă rămânem recunoscători.

Zabola Martin
Vorgo Peter

Cluj, la 24 aprilie 1933

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 3692/1934, f.71)

21

Secția I

1 septembrie 1933

REFERAT

„Asociația Generală a Țiganilor din România” a luat ființă din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, în luna aprilie a.c., când acesta, luând contact cu comitetul societății lăutarilor „Junimea Muzicală” (recunoscută persoană juridică prin sentința no. 18/1927, a Trib. Ilfov secția I civ. cor., cu sediul în str. Vulturului no. 147), a hotărât formarea unui comitet provizoriu din membrii comitetului de conducere al Soc[ietății] „Junimea Muzicală”, sub președinția sa, care să primească înscrierile în asociație, să încaseze taxele de înscriere și să redacteze statutele.

Sediul provizoriu al acestei asociații este tot în str. Vulturului no. 147, la cafeneaua lui Constantin Urziceanu, casierul Asociației și al Soc. „Junimea Muzicală”.

Din membrii mai importanți ai comitetului provizoriu de conducere semnalăm pe: Iancu Panaitescu, președintele Societății „Junimea Muzicală”, domiciliat în str. Labirint no. 189; M. Niculescu, str. Vulturului 113 și Șt. Salomea, din str. Trinității no. 70, ambii vicepreședinți la aceeași societate, toți lăutari.

Scopul asociației a fost redat în extenso în manifestele intitulate: „Apel către toți țiganii din România”, care s-au împărțit în propaganda făcută de arhimandritul Șerboianu în ziua de 27 august a.c., prin cartierele mărginașe ale capitalei.

Punctele mai însemnate din acest program sunt: editarea unei gazete; înființarea de cursuri pentru adulți; înființarea de biblioteci, atenee, spitale, căminuri, cantine, a unei universități țigănești; colonizarea țiganilor nomazi etc[1].

În asociație nu s-au înscris până în prezent decât 3-400 țigani, dintre care majoritatea sunt din București și din județele Sibiu, Vlașca și Teleorman.

Suma strânsă din taxele benevole, de înscriere – variind între 5-20 lei –, se ridică la circa 2000 lei.

Dorința de reclamă a conducătorilor asociației, unită cu dorința de reportaje senzaționale a unor cotidiane din capitală, a făcut ca cei dintâi să declare numărul înscrișilor la câteva mii, iar ziarele să înregistreze câteva zeci de mii.

La 15 septembrie a.c., membrii comitetului de conducere al asociației se vor prezenta la Trib[unalul] Ilfov spre a cere ca „Asociația Generală a Țiganilor din România” să fie recunoscută ca persoană juridică. Se speră că până la acea dată se vor putea strânge fonduri suficiente pentru tipărirea statutelor asociației.

În ceea ce privește „Congresul țiganilor”, însuși arhimandritul Șerboianu afirmă că știrea este din domeniul fanteziei, ziarul care a publicat-o făcând aceasta din dorința de a avea un reportaj de senzație.

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu, în etate de circa 50 ani, domiciliat în București, str. Turnu Roșu no. 11 (șoseaua Cângași), este originar din Costești-Argeș; licențiat al Facultății de Teologie din București, a slujit ca diacon la Capela Română din Paris în anii 1909-1911, după care venind în țară a fost numit paroh la Biserica Kalinderu din Capitală. Între anii 1923-1927 a fost plecat în America, de unde revenind în țară, rătăcește ca monah prin mănăstirile Oltenie, în special la Cozia și Stânișoara.

În anul 1929 pleacă la Paris, unde își tipărește lucrarea sa intitulată: *Les Tsiganes și care are ca subtitlul: „Histoire – Ethnographie – Linguistique – Grammaire – Dictionnaire”*, într-un volum de 397 pagini, în Editura Payot, Paris (lucrarea se găsește de vânzare la „Cartea Românească” și costă 280 lei)[2].

În urma publicării acestei cărți este ales membru corespondent la „The Gypsy Lore Society” (Societatea londoneză pentru studiul vieții și istoriei țiganilor), care îi inspiră – pentru prima dată – ideea de a încerca organizarea țiganilor în România.

Propaganda pentru captarea a cât mai multor membri în asociație merge foarte greu, cu toate că arhimandritul Șerboianu vorbește perfect țigăneasca, iar ca să capete deplina încredere a țiganilor se dă drept țigan. Această greutate este datorită faptului că țiganii stabili – la care propaganda prinde – sunt săraci, iar nomazii, care sunt bogați, din cauza nestabilității lor nu sunt susceptibili de a primi ideea de asociație.

Arhimandritul Șerboianu pretinde că a expus această idee de asociere a țiganilor și domnului ministru Gusti[3], care înțelegându-l, l-a încurajat, îndemnându-l să ducă la bun sfârșit acțiunea sa.

Asupra faptului dacă părintele Șerboianu este sau nu arhimandrit, cerând relațiuni la Cancelaria Sf. Patriarhiei ni s-a răspuns că nu a fost „sfințit” în acest rang în cuprinsul Arhiepiscopatului București, dar că – se poate – să fi fost sfințit de Episcopia de Argeș sau a Noului Severin.

Arhimandritul Șerboianu, fiind întrebat asupra acestui lucru, a răspuns evaziv, că „arhimandritul” nu constituie o treaptă preoțească care să necesite o nouă sfințire, ci este un grad onorific, neprecizând cine i l-a dat[4].

Comisar Șef,
Dim.D. Gheorghiu

[ANEXĂ]

APEL Către toți țiganii din România

Frați țigani!

Trăim de veacuri pe pământul ospitalier al țării românești, pe care-l iubim ca pe însuși trupul și sufletul nostru. Din neamul romilor sau al țiganilor, cum ni se spune, n-au ieșit niciodată trădători și vânzători de țară; nu am făcut comploturi contra nici unei autorități de stat și nu am fraternizat cu nici un vrășmaș al neamului românesc.

Ne-am jertfit și noi pentru România Mare; i-am dat oameni de seamă, pe care istoria-i amintește cu recunoștință și – după putință – ne îndeplinim toate datoriile de cetățeni. Totuși, *nici un alt neam* nu este mai umilit, mai urgent și disprețuit, mai nebagat în seamă și amărât ca neamul nostru țigănesc.

Pentru a arăta lumii întregi că dorim o soartă mai bună și că nu merităm atât dispreț, *am luat inițiativa întemeierii unei Asociații Generale a Țiganilor din România*, al cărei program – pe scurt – este următorul:

CULTURAL

- 1) Apariția unei gazete.
- 2) Înființarea cursurilor serale de adulți, în toată țara.
- 3) O universitate populară, țigăneasă.
- 4) Înființarea de biblioteci și muzee școlare, cum și unul național.
- 5) Înființarea grădinilor de copii mici, ca să nu mai hoinărească pe drumuri, când părinții sunt duși la lucru.
- 6) Publicarea de cărți pentru luminarea minților, în ceea ce privește apărarea sănătății, a bunului trai, istoria neamului țigănesc și altele.
- 7) Conferințe educative, muzică, strângerea cântecelor noastre bătrânești și tot felul de povestiri; școli de dans pentru jocurile noastre etc.
- 8) Înființarea de burse în țară și străinătate pentru elevii merituoși.

- 9) Înființarea a tot felul de ateliere pentru meseriile potrivite firii neamului nostru și bazare în toată țara pentru desfacerea diverselor produse.
- 10) Înființarea de școli ambulante pentru țiganii nomazi și încadrarea lor în Asociație.
- 11) Înființarea de atenee, cinematografe și căminuri culturale etc.
- 12) Ajutorarea elevilor săraci cu cărți, haine și mâncare.

ASISTENȚA SOCIALĂ

- 1) Înființarea unei asistențe juridice, pentru apărarea tuturor împricinațiilor în procese.
- 2) Asistență medicală gratuită pentru bolnavi și cercetarea lor acasă.
- 3) Ajutor gratuit pentru toate nevoile religioase.
- 4) Înființarea unui mare cămin popular, unde fiecare țigan sărac, fără casă, ori străin de localitate, poate să doarmă și să mănânce până i se găsește de lucru.
- 5) Înființarea de cantine populare, în toate cartierele sărace din capitală și din celelalte orașe ale țării.
- 6) Înființarea unui spital al țiganilor; dispensare medicale pentru lehuze; aziluri de bătrâni și invalizi; societăți de ajutor mutual reciproc, în caz de moarte, căsătorii, pagube și începere de negustorie sau alte meserii; [Bănci Populare regionale și diferite Cooperative, precum și]* oficii pentru procurarea de lucru, plasare și informațiuni; băi populare, colonii școlare, adăposturi pentru copii mici etc.
- 7) Stăruința, pe toate căile legale ca Primăria capitalei și autoritățile în drept să ne dea terenuri în jurul capitalei și în fiecare oraș și sat din țară și să construiască pe ele case-tip pentru cei fără locuință proprie și plătibile în cursul a 20-30 ani.
- 8) Stăruința de a coloniza pe toți țiganii nomazi, dându-li-se pământul necesar în diferitele părți ale țării, Asociația luându-și întreaga răspundere pentru statornicirea și buna lor îndreptare, stărpind furtul și cerșitoria.
- 9) Asociația va îngriji ca orice muncă agricolă sau de altă natură să nu mai fie speculată de cei interesați și va face ea însăși contracte colective, conform legilor țării, supraveghind respectarea obligațiilor de ambele părți, condițiile de trai și igienă etc.
- 10) Organizarea în bresle a tuturor categoriilor de muncitori și recunoașterea lor ca meseriași, cu drepturile corespunzătoare, la Casa generală a Asigurărilor Sociale.
- 11) Înființare de Tribunale județene și a unei Curți Supreme de judecată pentru rezolvarea chestiunilor [morale]* privitoare la cununii, divorț, înmormântări și tot felul de infracțiuni ce ar necinsti neamul nostru și care vor fi judecate [prin diferite metode de corecție]* de Sfatul bătrânilor în frunte cu vâtafii respectivi și potrivit tradiției noastre.
- 12) Femeile fac parte, de drept, din Asociație și vor fi folosite în toate operele culturale și de asistență socială. Cele cu știință de carte au aceleași drepturi ca și bărbații și vor putea fi admise și în Sfatul Bătrânilor, după normele ce se vor stabili.

13) Copiii de la 8 ani în sus și tinerii de ambele sexe până la 21 de ani vor avea o organizație separată, unde vor fi pregătiți și instruiți în toate problemele vieții.

14) Politica este cu desăvârșire interzisă pentru membrii Asociației și nu vor face decât politica intereselor noastre, indicată de Comitetul Suprem al Asociației.

Cel ce s-ar abate de la indicațiunile Asociației va fi exclus din ea; va fi socotit ca lepădat de neamul nostru și nu i se va da nici un sprijin la vreme de nevoie.

Acesta este foarte pe scurt programul nostru, care cheamă la noua viață milionul de țigani-români ce trăiește pe pământul României.

Frați Țigani,

Grăbiți-vă de vă înscrieți imediat în Asociația generală, care este singurul sprijin al vieții noastre de astăzi și mâine.

Fiți solidari, unindu-vă în cugete și simțiri, căci nu trăim numai pentru noi, ci și pentru copiii noștri și pentru generațiile viitoare.

Cele 27 mii de înscrieri, sosite nouă până astăzi, din diferitele colțuri ale țării, sunt o dovadă și ne arată deplin marele entuziasm cu care a fost îmbrățișată ideea noastră.

Nu plecați urechea la cei ce voiesc să vă abată din drumul cel drept și să vă rătăcească, cu amenințări sau făgăduințe.

De-i veți asculta, să știți că vă va ajunge blestemul tuturor morților noștri, împușcați și spânzurați de nedreptățile veacurilor trecute, în multe țări din lume!

De răspundeți însă cu drag la chemarea ce v-o facem, Dumnezeu să vă binecuvânteze pe voi, pe copiii voștri și casele voastre.

Comunicați în scris orice păsură și nevoi aveți și trimiteți adeziunile de înscriere în Asociație, pe adresa:

Asociația Generală a Țiganilor din România

București IV – Str. Vultur no. 147

Cu Dumnezeu înainte!

Președintele Asociației,

Arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu[5]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.30-32; vezi și Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.4, unde sunt câteva adăugiri marcate de noi în text prin [])*

[1] Pentru obiectivele Asociației vezi și „Timpul”, II, 1933, nr. 11-12 (25 sept.), p.1-2.

[2] Deși, în mare, lucrarea lui Șerboianu este meritorie, ea conține și o sumă de concluzii eronate, amendate de Ion Chelcea în cartea sa *Țiganii din România. Monografie etnografică*, București, Imprimeria Institutului Statistic, 1944. Însă acest ultim autor, I.Chelcea, recomandă închiderea în ghetouri și sterilizarea anumitor categorii de țigani.

[3] Dimitrie Gusti (1880-1955), profesor universitar și sociolog, a ocupat în cadrul guvernării Al. Vaida-Voevod ministerul Instrucțiunii, Cultelor și Artelor (9 iunie-17 octombrie 1932; 14 ianuarie-9 noiembrie 1933). Activitatea desfășurată de el ca ministru a

fost expusă în volumul *Un an de activitate la Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor, 1932-1933*, București, 1962 p., ce cuprinde discursuri, programe, proiecte, circulare.

[4] Informațiile sumare asupra lui Popp Șerboianu nu acoperă suficient biografia acestuia. Născut la 16 octombrie 1882 la Șerboieni (Argeș), arhimandritul a fost - în afara misiunilor bisericesti - profesor de franceză, greacă și latină la Curtea de Argeș, imediat după primul război mondial. Pentru trei luni a îndeplinit și funcția de inspector misionar al Eparhiei Buzău. Revenit de la Paris (în 1931), a fost timp de doi ani stareț la Mănăstirea Crasna (Dolj), iar apoi - până în 1938 - preot la Crematoriul din București.

[5] Apelul este publicat și în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.180-182.

22

România

Direcțiunea Generală a Poliției

Inspectoratul Regional de Poliție Craiova

Nr. 4820/13 sept.1933

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 10 septembrie 1933, orele 18, a avut loc în casele din str. Alexandru cel Bun nr. 33, la sediul Asociației Țiganilor din România, secția Craiova[1], o adunare prezidată de Marcu Simion[2], țigan, subofițer pensionar, originar din Pitești, și la care au participat un număr de circa 20 persoane.

Președintele cere ca toți țiganii să se înscrie în această asociație și prin cotizațiunile ce le vor face să se poată împărți ajutoare de boală sau deces.

Apoi citește alăturatul apel primit de la centru[3].

Adunarea a luat sfârșit la orele 20 în liniște.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful serv. Sig.
[indescifrabil]

Domniei sale, domnului director general al Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță. București.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.33)

[1] În fapt, sediul Asociației, filiala Craiova, era în casele lui Parulea Miclescu, din str. Fața Luncii nr. 3.

[2] Corect, numele este acela de Marin I. Simion, președintele filialei Craiova, care era totodată și „voievodul” țiganilor din Oltenia, investind bani în diversele activități ale organizației. În gazeta „Timpul”, Craiova, III, 1934, nr.23 (14 ian.), p.1, este prezentat și ca poet, publicându-i-se fotografia. Același ziar îl va cultiva mereu, numai la superlativ, la un moment dat tipărindu-se un articol, pe o pagină întreagă de format mare, intitulat: *Poetul Marin I. Simion „voievodul țiganilor” din Oltenia* (III, 1934, nr.28-29, p.2).

[3] „Apelul” din anexă este cel de la documentul nr. 21 din acest volum. La 25 septembrie 1933 va avea loc alegerea consiliului de conducere, în care au fost aleși M.I. Simion, Parulea Miclescu, G. Bălțeanu, Gr. Neamțu, Tudor Văduva ș.a. (cf. „Timpul”, II, 1933, nr.13, 6 oct., p.2).

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 4825/14 sept. 1933

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 6 septembrie a.c. a avut loc în orașul Corabia adunarea țiganilor pentru a înființa o Societate de ajutor reciproc.

În urma discuțiilor a mai multor țigani s-a ales un comitet format din președinte, vicepreședinte, un casier, 5 consilieri, 3 cenzori și 3 supleanți.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serv. Sig.
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță. București.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.35)

[Direcția Generală a Poliției]

30 septembrie 1933

REFERAT

„Uniunea Generală a Romilor din România” este abia în proiect de constituire și pornită din inițiativa lui Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică, de origină țigan, absolvent al școlii superioare de comerț, depozitar de lemne și furaje, în tovărășia fratelui său Dumitru Lăzărescu, având depozitul în str. Gura Oborului no. 32, și literat (scrie la „Adevărul Literar” și „Universul”).

Numitul Gh.A. Lăzărescu-Lăzurică (ultimul nume este adoptat ca fiind numele bunicului său și ca adevărat țigănesc), domiciliază în București, str. Sârbească no. 8, unde ocupă o singură cameră, cu chirie, și unde pentru moment este și sediul „Uniunii romilor”.

Scopurile principale ale acestei uniuni sunt: să lupte ca să nu se mai permită imigrarea muzicanților străini în țară, care au acaparat toate localurile din orașe și stațiuni climaterice, în dauna muzicanților țigani români, care somează. De asemenea și cu meseriașii zidari, hornari, fierari, potcovari etc. Să se înființeze grădinițe de copii pentru copiii țigani, precum și un Ateneu popular țigănesc cu program de conferințe, declamații, muzică etc. Să se poată trimite delegați ai țiganilor din România la congresul internațional țigănesc, care se ține în fiecare an la Nancy-Franța și unde până în prezent România nu a fost

niciodată reprezentată, precum și pentru a contrabalansa acțiunea „Asociației Generale a Țiganilor din România” de sub conducerea arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, care caută să convertească pe romi (țigani) de la ortodoxism, la biserica unită.

La început, când s-a luat inițiativa unirii tuturor țăganilor din România, atât arhimandritul Șerboianu, cât și Lăzurică activau de comun acord, însă acesta din urmă pretinde că văzând pe Șerboianu că intenționează să convertească țigănimia către biserica unită și mai ales aflând că acesta nu mai face parte din rândul clericilor s-a despărțit de Șerboianu și, obținând sprijinul Sfintei Patriarhii, a început să activeze singur.

Sprijinul Patriarhiei constă în aceea că însăși I.P.S. Patriarh[1], văzând cu ochi buni acțiunea lui Lăzurică, l-a îndemnat să lupte mai departe pentru înfăptuirea Uniunii romilor, ajutându-l să tipărească cele 5000 manifeste, care au fost tipărite pe contul Patriarhiei, la „Tipografia Cărților Bisericești – București” și prin care se anunță „Congresul romilor” care se va ține în ziua de 8 octombrie a.c. în sala „Ileana” din Câmpul Moșilor. De asemeni, chiria acestei săli pentru ziua congresului este promisă tot de Patriarhie.

Acest sprijin din partea Patriarhiei este făcut prin preotul C. Dron, eforul bisericii creștine ortodoxe române, de la Sf[în]ta. Patriarhie, care este și scriitor.

În propaganda sa, Lăzurică este susținut și de ziarul „Universul”, al cărui colaborator este în ramura literară[2].

Comitetul l provizoriu al Uniunii este compus din:

Gh. A. Lăzăreanu-Lăzurică, președinte.

Teodor Marinescu, negustor din Șoseaua Iancului 83, vicepreședinte.

Gheorghe Potra, doctorand în litere, din str. Cear 15, casier[3].

Florica Constantinescu, bacalaureată și elevă la Conservatorul de muzică, ca secretară.

Până în prezent are aderenți – în mod platonice – cam circa 3000 de persoane, fără a se fi încasat vreo taxă sau vreo cotizație.

Congresul anunțat pentru ziua de 8 octombrie c. – dacă se va ține – are de scop de a se arăta pe larg rostul „Uniunii romilor”. La acest congres urmează a lua cuvântul: senatorul guvernamental Sulică, avocatul Gheorghe Murgășeanu, Lăzurică, Potra, d-ra Constantinescu și un delegat al Patriarhiei.

Lăzurică intenționează să scoată și o gazetă săptămânală „Glasul Romilor” cu sprijinul material al Societății Savanților din Londra: „The Gypsy Lore Society”, societate care se interesează și studiază îndeaproape viața și limba țăganilor din Europa. Lăzurică, în calitate de singur literat țigan din România, este în strânse legături de corespondență cu această societate.

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu, președintele „Asociației Generale a Țiganilor din România”, care din informațiunile obținute în adevăr nu mai face parte dintre clerici și care în timpul când activa alături de Lăzurică a fost multă vreme întreținut de acesta, este actualmente revoltat asupra acțiunii lui Lăzurică și mai ales asupra faptului că acțiunea acestuia este sprijinită de Patriarhie.

Șerboianu vede în această nouă „Uniune” un vrăjmaș puternic acțiunii sale, care poate prinde rădăcini mai ușor și mai adânci în rândurile țigănimii, care știu că ceata este sprijinită de Sf-ta Patriarhie iar scopurile urmărite mai ușor de realizat, dat fiind că se ignorează complet orice scop material.

Aceasta l-a făcut chiar pe Șerboianu să dea un comunicat în gazete prin care „aduce la cunoștință tuturor organizațiilor din țară că așa numitul congres al romilor sau țiganilor, de care au vorbit unele ziare, nu se va ține decât după organizarea generală a tuturor filialelor și secțiilor, iar data și locul ținerii vor fi anunțate la vreme. Orice comunicări despre alte congrese sau constituirii de noi uniuni să se știe că nu sunt pornite de la Asociația generală și nici de la țigani, ci de la persoane străine de neam, care vroiesc prin aceasta să împiedice nobila țintă a acestei asociațiuni și să-și ajungă anumite scopuri politice imediate”.

Prin acest comunicat vizează pe Lăzurică „ca străin de neam”, ori Lăzurică este în adevăr țigan pe când Șerboianu nu este țigan – după cum singur a afirmat când s-au făcut informațiuni asupra „Asociației Generale a Țiganilor din România” –, ci se dă numai drept țigan, pentru a putea căpăta încredere în rândurile țiganilor.

Lupta între „Asociația țiganilor” (Șerboianu) și „Uniunea romilor” (Lăzărescu-Lăzurică) începe abia acum, iar rezultatul nu se poate întrevădea decât în 2 ipoteze: ori reușește Uniunea romilor, contopind asociația, ori se desființează amândouă. Gheorghe A. Lăzăreanu-Lăzurică este necunoscut la fișele acestei Direcțiuni.

Comisar șef,
Dim. Gheorghiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.44-45)

[1] Este vorba de Miron Cristea, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române între 1925-1939.

[2] „Universul” era un cotidian de informații politice și culturale, având ca director între 1916-1943 pe Stelian Popescu. Ziarul s-a impus ca o publicație independentă care, însă, promova combinațiile politice, fiind când progubernamentală, când împotriva acestuia. În această publicație s-au tipărit în anii '30 diverse anunțuri ale Asociației romilor. În afară de colaborările la „Universul”, Lăzărescu-Lăzurică (n. 1893) a mai publicat în „Îndreptarea”, „Neamul românesc”, „Ilfovul” ș.a., iar în 1927 a condus ziarul „Ateneul”.

[3] George I. Potra, născut în 1907, era originar din com.Săcuieu, jud. Cluj, și a absolvit facultatea de litere și filosofie din București. A devenit doctor în istorie în 1936, fiind profesor în învățământul gimnazial (1932-1967). Este autorul unei importante lucrări asupra istoriei romilor, *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, București, Fundația Regele Carol I, 1939, 376 p. Pasionat căutător de documente inedite, a mai publicat totodată o seamă de cărți și studii asupra istoriei orașului București și asupra învățământului: *Hanurile Bucureștene*, București, 1943, 100 p. (cu o nouă ediție îmbogățită, *Istoricul hanurilor Bucureștene*, București, 1985, 221 p.); *Documente privitoare la istoria orașului București, 1594-1821*, București, 1961, 820 p.; *Petrache Poenaru, ctitor al învățământului în țara noastră*, București, 1963, 400 p.; *Tezaurul documentar al județului Dâmbovița, 1418-1800*, Târgoviște, 1972, 994 p.; *Din Bucureștii de altădată*, București, 1981, 471 p. (cu o ediție extinsă, în două volume, *Din Bucureștii de ieri*, București, 1990, 536 p., 363 p.); *Documente privitoare la istoria orașului București, 1634-1800*, București, 1982 ș.a.

Așa cum mărturisea în Introducerea la vol. *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, din 1936, interesul pentru o atare lucrare a fost stimulat, pe de o parte, de activitatea tot mai intensă a acestei etnii în direcția organizării „în diferite asociații ce urmăresc ridicarea lor morală și materială”, pe de alta, „prin numărul lor însemnat din țara noastră, prin contactul zilnic pe care îl avem fiecare cu ei, prin țigănușii care vând ziare, lustragii, florăresele, lăutarii și alte multe ocupații cu care se indeletnicesc ei și de care noi avem nevoie” și, nu în ultimul rând, prin numărul apreciabil de documente referitor la această etnie (p.4).

**Asociația Generală a Țiganilor din România
CHEMARE**

Frați țigani!

De sute de ani, noi, *romii* sau *țigani*, cum ni se mai spune, îndurăm toate umilințele din partea tuturor, suntem urgisiți, disprețuiți, nebagăți în seamă și amărâți, mai mult decât oricare neam ce trăiește pe pământul țării românești.

A vrut bunul Dumnezeu ca la vremea ce El a găsit de cuvîntă să ne trimită *un mântuitor* în persoana *preotului arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu*, țigan de origine, și care înțelege durerile neamului său, nu se leapadă de el, vrea să-l îndrumeze pe drumul civilizației, al năzuințelor curate și ferite de otrava politicianismului josnic și să ajungă ca numele de „țigan” să fie rostit cu cinste, iar nu cu dispreț.

Acest preot este și un mare învățat, el a scris despre neamul nostru țigănesc cărți de valoare în limbile franceză, engleză și nemțească și stă în legătură cu toți țiganii din lume, care ne vor ajuta și pe noi la orice nevoie vom avea, căci ei sunt mai bogați decât ai noștri și cu știință de carte.

Frați țigani!

Acest preot învățat a venit la noi cu ideea să înființăm o mare Asociație, în care să fie cuprinși toți țiganii din România, și ne-a spus că *numai acolo unde este unire este și putere*. Ne-a înfățișat și un program al Asociației, care cuprinde lucruri mari pentru neamul nostru și care a fost publicat și prin diverse gazete.

Totuși, ca la orice bun început, s-au găsit și oameni răi, puși în slujba diferiților politicieni, care caută să amăgească neamul nostru; să ne împrăștieze prin neunire și să-i facă a crede că sunt mai multe asociații cu țigani și nu numai una. Acești oameni răi nu se sfiesc să arunce pe spatele Asociației noastre și a energicului preot ce ne conduce tot felul de insulte și calomnii, numai și numai ca să ne împiedice de la drumul bun pe care am apucat și să ne țină în starea de robie josnică, în care am trăit până acum.

Frați țigani!

Nu dați ascultare nimănui decât Asociației Generale a Țiganilor din România, recunoscută în mod legal de Tribunalul Țării Românești și condusă de învățatul preot arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, în frunte cu un comitet al cărui sediu central este în strada Vulturi 147 și al cărei secretar general este dl. Lache Gheorghe, din strada Brașoveni (Tei) 48.

Vă chemăm deci la

O MARE ADUNARE

care se va ține

duminică 8 oct a.c., la orele 9 dimineața,

în sala d-lui Ionică Palade (strada Teiul Doamnei 48),

iar nu în sala „Ileana” din Câmpul Moșilor, cum s-a anunțat de unii.

Frați țigani!

Veniți în număr cât se poate de mare ca să arătăm tuturor că noi suntem uniți în cugete și simțiri și că nu mai voim să fim calul de bătaie al nimănu. Acolo veți auzi pe cei mai de seamă oameni din neamul nostru: avocați, doctori, studenți, expunând programul nostru și sfătuind numai de bine.

Noi nu ne luptăm nici pentru politică, nici pentru biserică, ci pentru nevoile noastre, pentru izgonirea întunericului și a nedreptății în care trăim de veacuri, să nu vă amăgească cei care vă făgăduie toate bunătățile pământului și pe urmă vă dau sabia și religia.

Unde este preotul, acolo este Dumnezeu, deci nu vă lăsați amăgiți de acei care vă cinstesc numai din buze, iar cu inima stau departe de voi.

Veniți în numele dreptății, al iubirii de neamul nostru și al nădejdiei unor zile mai fericite, veniți duminică 8 octombrie 1933, ora 9 dimineața, în sala d-lui Ionică Pande, Teiul Doamnei 48.

Cu Dumnezeu înainte și cu ochii atenți la dușmanii ce ne pândesc pe toate cărările ca să ne ție în robie și întuneric.

Asociația Generală a Țiganilor din România

Sediu: București, strada Vulturi 174, sector IV

Răspunzător arhimandrit C.I.P. Șerboianu, strada Turnu Roșu 11

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos.123/1933, f.10)

26

Patriarhia Română
Consiliul Central Bisericesc
Nr. 8919

București, 5 octombrie 1933
Strada Matei Millo nr. 10, etaj III

Domnule Prefect,

Următor cererei d-lui G.A. Lăzărescu-Lăzurică, înregistrată sub nr. 8824/1933, avem onoarea a vă aduce la cunoștință că pentru activitatea literară și cultural-religioasă în sens ortodox desfășurată printre țiganii din România, recunoaștem drept conducător al țiganilor pe dl G.A. Lăzărescu-Lăzurică, publicist, președintele „Uniunii Generale a Romilor (Țiganilor) din România”.

În vederea adunării romilor (țiganilor), pe care d-sa a convocat-o cu scop cultural, social și spiritual, socotim că în cadrul legilor existente i se poate îngădui ținerea acestei adunări în scopul arătat mai sus.

Primiți vă rugăm, Domnule Prefect, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni și arhieresti binecuvântări.

Președinte
[indescifrabil]

Consilier Referent
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Prefect al Poliției Capitalei

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos.123/1933, f.2)

27

UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA

Frați romi!

Ne adresăm vouă nu cu titulatura de „țigani”, pentru că este o denumire falsă și batjocoritoare, ci pe numele nostru adevărat de „romi”, adică oameni, iubitori de libertate, jocuri și muzică. Acest lucru trebuia să-l știe acel preot care se intitulează „arhimandrit” și „președinte” al Asociației Generale a Țiganilor din România, titluri însușite fără drept și prin uzurpare, din care cauză a și fost izgonit din asociație și serviciile bisericești, fiind acuzat de catolicism și dușman al religiei noastre ortodoxe. E vorba de Calinic Șerboianu.

Frați romi!

Numărăm în țara românească aproape un milion de suflete, împrăstiate pe tot cuprinsul țării, la sate și la orașe, îndeplinind cu sfințenie toate îndatoririle de cetățeni, adică: plătim dări, facem armată, avem meserii bine definite, suntem asimilați elementului românesc, vorbind aceeași limbă și păstrând aceeași religie creștină-ortodoxă. Ba suntem păstrătorii cântecelor, jocurilor, baladelor și datinilor românești, ca niște harnici și pasionați cronicari și colecționari.

Suntem patrioți și dinastici, nu suntem trădători de țară, nu dezertăm de la datorie, nu pactizăm cu inamicii țării și nu ne lăsăm influențați de elemente extremiste, care sunt dăunătoare statului român. Acestea sunt calități care acoperă puținele noastre defecte și, recunoscându-le, trebuie să recunoască și cetățenii noștri că nu noi greșim mai mult în fața legilor.

Suntem totuși disprețuiți, huliți și considerați ca o paria a societății, fiind lipsiți de drepturi egale ca oameni și cetățeni.

Trăim în prezent sub apăsarea unui materialism feroce, iar criza economică și financiară ră noi o simțim mai mult. Meseriile noastre sunt acaparate de străinii care ne concurează și ne azvârle în brațele șomajului.

E timpul ca să ne mișcăm, să ne organizăm și să ne manifestăm ca un organ puternic, *având ca scop unic apărarea intereselor noastre sociale.*

Nu intenționăm să constituim un nou partid politic, căci, din păcate, avem destule în țara românească și răsar ca ciupercile alte noi.

Vrem însă ca uniți într-un bloc să putem cere organelor conducătoare realizarea dezideratelor noastre drepte și legale, fără sacrificii mari și fără să dăuneze cu nimic țării noastre, înțelegând să luăm parte la necazuri, ca și la bucurii, alături de concetățenii noștri români.

Vrem să arătăm că în manifestațiile noastre nu ignorăm și scopul cultural și spiritual prin care să cucerim simpatia opiniei publice, a presei și a factorilor competenți, mai dovedind că la noi există mai puțină țigănie decât în manifestațiunile cotidiene și străine nouă.

De aceea vă chemăm stăruitor să participați la

PRIMUL MARE CONGRES AL ROMILOR

Care va avea loc irevocabil la

SALA ILEANA din Câmpul Moșilor,

la București, în ziua de 8 octombrie a.c. la orele 10 dimineața.

Veniți la acest Congres în număr cât mai mare și cu curajul oamenilor care n-au nimic ce să-și impute, ca cetățeni dornici de o viață nouă, înfruntând vătregia vremurilor grele.

Lăutari, geambași, fierari, potcovari, meșteri lăcătuși, spoitori, rudari, văcsuitori, strângători de fiare, vânzători de ziare și haine vechi, hornari, mici comercianți și alți meseriași romi, veniți cu toții să ascultați pe reprezentanții noștri cei mai calificați, aleși din clasa intelectuală, ca: publiciști, avocați, profesori, medici și arhitecți, care vă vor arăta care sunt necazurile voastre, cine sunteți, ce vreți și ce puteți voi.

Să nu lipsească nici o femeie intelectuală din neamul romilor, pentru ca ele să dea un imbold fraților, părinților și soților lor în marea luptă de emancipare ce se începe.

Facem un apel călduros către toți romii care au parvenit prin muncă și abnegație ca să nu-și renege neamul, ci să vie în mijlocul nostru, încurajându-ne, iubindu-ne, ca o chemare a sângelui. Nu ne dispensăm nici de prezența concetățenilor noștri români, invitându-i la congres ca observatori, pentru a vedea și auzi că nu depășim cu nimic de la programul nostru inițial: moral, social, cultural și spiritual.

Frați romi!

Congresul nostru mai are un scop. El vă dă prilejul ca uniți într-un singur glas, într-o singură bătaie de inimă, să ne manifestăm pentru Țară, Rege și Patriarh; să salutăm presa românească ce a susținut și pe toți acei oameni de bine care ne-au încurajat și ajutat în lupta noastră.

Dumnezeu să ne binecuvânteze această luptă și să pedepsească pe trădătorii cauzei noastre.

Rugăm ca toate comunicările și adeziunile să se trimită pe adresa de mai jos:
Uniunea Generală a Romilor din România, cu sediul în București, strada Sârbească nr. 8

Președinte
G.A. Lăzărescu-Lăzurică

Secretară
Florica Constantinescu

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos.123/1933, f.3)

28

[Direcția Generală a Poliției]

7 octombrie 1933

NOTĂ

Duminică 8 crt., are loc primul congres al țiganilor din România. Congresul a fost anunțat printr-un manifest semnat de G.A. Lăzurică, publicist, președintele Uniunii Generale a Romilor din România, cu sediul în str. Sârbească nr. 8. Congresul se va ține în sala „Ileana” din Câmpul Moșilor, la București, ora 10 a.m.

Uniunea Romilor din România este pusă sub protecția I.P.S.S. Patriarhului României, care i-a dat și i-a promis lui Lăzurică tot sprijinul în vederea congresului, spunându-i că îi va aloca lunar și o subvenție de 10.000 lei, în vederea dezvoltării asociației țigănești.

I.P.S.S. Patriarhul susține pe G. Lăzurică împotriva fostului arhimandrit Calinic Șerboianu, un alt conducător al țiganilor, care, după spusele lui, fiind trimis în America pentru a face propagandă creștină ortodoxă printre românii de acolo, a compromis totul. De asemenea, G. Lăzurică este susținut și de preotul Dron, care îi dă chiar ajutoare materiale.

În vederea congresului țigănesc, G. Lăzurică face toate eforturile pentru a avea sala congresului cât mai populată. A vizitat chiar diferite cămine studențești pentru a cere concursul studenților, a intrat în legături cu Corneliu Zelea Codreanu, șeful Gărzii de Fier, care i-a promis 20 de legionari pentru congres[1].

În discursul său de la 8 crt., G. Lăzurică va expune asistenței câteva puncte din programul Asociației Romilor, printre care cităm: înființări de cămine țigănești, școli, spitale și un ziar țigănesc. De asemenea, el va ridica și chestiunea radioului, care a lăsat mulți țigani muzicanți muritori de foame.

În programul său are și chestiunea prohibirii imigrării țiganilor străini. Va mai arăta că a fost chemat la Siguranța Generală pentru a da relații referitoare la asociația țigănească și va cita persoanele care îi dau tot concursul, printre care sunt: prefectul poliției capitalei, colonel Gabriel Marinescu, primarul Dem. Dobrescu și chiar ministrul de interne[2]. Președinte de onoare al Uniunii Romilor din România va fi proclamat Dinicu[3]. G. Lăzurică afirmă că pentru realizarea dezideratelor sale, primăria capitalei i-a promis și un teren.

Peste câteva luni, Uniunea Generală a Romilor din România va trimite delegați la congresul internațional țigănesc de la Nancy. G. Lăzurică este în legătură și cu „The Gypsy Lore Society” (Societatea pentru studierea literaturii și a obiceiurilor țigănești) din Londra, din care face parte ca membru corespondent.

Susnumitul mai afirmă că a primit propuneri de colaborare de la diferite partide politice românești. Primarul capitalei a cerut lui Lăzurică o statistică a țiganilor infirmi, cerșetori etc.

Pe lângă romii din capitală și județul Ilfov, vor participa și delegați din provincie, iar cuvântători au fost aleși din clasa intelectuală a romilor, ca avocați, profesori, publiciști, precum și personalități române, prietene cetățenilor romi.

Se va alege comitetul executiv, se va expune programul social, cultural și spiritual al Uniunii și se va arăta care sunt mijloacele legale prin care dezideratele romilor să fie realizate de către organele oficiale.

G. Lăzurică va legaliza statutele Uniunii sale chiar astăzi.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.46)

[1] Desprins din Liga Apărării Național Creștine, Corneliu Zelea Codreanu și-a creat propria grupare politică, de extremă dreapta, sub denumirea de Garda de Fier, cu obiective declarat anti-comuniste, antisemite și xenofobe. De altfel, în noiembrie 1933 acest partid a fost scos în afara legii.

[2] Gh.Gh. Mironescu, ministru de interne în guvernul prezidat de Al.Vaida-Voevod.

[3] Grigoraș Dinicu (1889-1949) se trăgea dintr-o vestită familie de interpreți bucureșteni, din care Costache Dinicu (1810-1884) a fost lăutarul domnitorului Gr. Ghica, iar Angheluș Dinicu (1838-1905) a interpretat celebra „Ciocârlia” la Expoziția Universală de la Paris din 1889. Absolvent al Conservatorului din București, Grigoraș a avut o carieră de excepție, susținând aproape pretutindeni în lume concerte unanim apreciate. Asemenea strămoșului său, a concertat și la Expoziția internațională de la Paris din 1937, cântând cu acest prilej la recepția oferită mamei președintelui american, Sarah Roosevelt. Totodată, Grigoraș Dinicu a fost un militant fervent pentru emanciparea socială și culturală a țiganilor.

Pe cale particulară

9 octombrie 1933

D-lui Prefect al Poliției Municipiului București

Domnule Prefect,

Subsemnatul G.A. Lăzurică, publicist, președintele Uniunii Generale a Romilor din România, am onoarea să vă duc la cunoștință următoarele:

În acțiunea de emancipare a semenilor mei, pe terenul cultural, social și spiritual, sunt considerat de către Patriarhul României și Consiliul Central Bisericesc ca misionar în mijlocul poporului romilor, ferindu-i de orice nelinite sau încercări subversive din partea unor oameni certați cu morală și biserica noastră ortodoxă. Pentru acest motiv, Sfântul Patriarh m-a recunoscut pe mine conducător al romilor și a intervenit chiar printr-o adresă către dvs., ca să-mi autorizați congresul ce-l organizasem pentru 8 octombrie a.c[1].

Dv ați aprobat ținerea acestui congres și adunarea v-a ovaționat pentru gestul dv.

Or, în aceeași zi, un preot care se intitulează „arhimandrit” și „președinte” al Asociației Generale a Țiganilor din România, fără să ceară autorizație, a încercat o adunare care, de altfel, i-a și fost zădărnicită. Acest preot anunță prin ziare că în ziua de 15 octombrie va ține adunarea cu orice preț.

Țin să vă atrag atențiunea, domnule prefect, că acest preot nici nu este arhimandrit, cum se intitulează, și nici nu are calitatea morală de a se erija în conducător al romilor, pentru următoarele motive:

Îl acuz de dușman al Bisericii noastre ortodoxe prin faptul că s-a vândut bisericii catolice, față de care s-a angajat să atragă pe țigani la această religie, în schimbul unei subvenții și altor asigurări de ordin material. E vorba de preotul Calinic Popp Șerboianu.

Episcopia de Vâlcea l-a degradat din rangul de arhimandrit în ziua de 1 februarie 1933, l-a gonit din conducerea stăreției Mănăstirii Crasna și l-a exclus din raza acestei episcopii pentru abateri grave de la morală și învățăturile sale de preot ortodox.

Patriarhul și Consiliul Central Bisericesc îl consideră un excomunicat, element tulburător și periculos, având dovezi despre acțiunea sa subversivă și acte de imoralitate.

Îl acuz că în toate împrejurările față de țigani înjură, calomniază și uneltește contra Î.P.S. Patriarh, dându-le să înțeleagă că ei trebuie să adopte o altă religie și să recunoască un alt reprezentant spiritual. În prezent chiar membrii din comitetul lui îl repugnă.

Sunt autorizat, în caz că nu luați ca bune acuzațiunile mele, să vă adresați Consiliului Central Bisericesc al Patriarhiei Române, strada Matei Millo 10, ca să confirme spusele mele.

Pentru acest motiv, vă rog respectuos să nu autorizați adunarea de duminică, organizată de părintele Calinic Șerboianu, care strângând 30 de oameni și ducându-i în eroare au semnat un statut și l-a legalizat la Tribunal, iar la adăpostul acestei forme de aparență legală încearcă să tulbure și să uneltească contra bisericii și organismului nostru de stat.

I se poate pretinde ca să dovedească prin documentul recent emanat de la Patriarhie care este situația sa, din ce trăiește, unde domiciliază, unde slujește și dacă în prezent mai este slujitor oficial al bisericii noastre. Dânsul nici nu este țigan!

Iar dacă cele afirmate de mine sunt pure calomnii, sunt gata să trag consecințele.

Primiți, Domnule Prefect, asigurarea stimei și considerațiunii ce vă păstrez.

G.A. Lăzurică
Președintele Uniunii Generale a Romilor din România
Strada Sârbească 8

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.8)

[1] Vezi în acest volum documentul nr. 26.

[Direcția Generală a Poliției]

9 octombrie 1933

NOTĂ

În legătură cu organizarea romilor din România, aderenții lui G.A. Lăzureanu [Lăzărescu]-Lăzurică spun că s-au despărțit de preotul Popp Șerboianu, deoarece acesta urmărea ca după organizarea romilor să-i treacă la Biserica Unită.

Pe de altă parte, cei rămași credincioși preotului Popp Șerboianu pretind că Lăzureanu-Lăzurică urmărește scopuri politice și înscrierea tuturor romilor în Partidul Național Agrar, de sub președinția d-lui Octavian Goga[1], asigurându-și prin aceasta un mandat de deputat și câteva locuri de consilieri comunalii în capitală, pentru principalii colaboratori ai săi.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.55)

[1] Datorită atitudinii anticarliste a lui Al. Averescu, Octavian Goga părăsește Partidul Poporului și pune bazele propriului partid, Național Agrar (la 10 aprilie 1932). Alături de el s-au mai aflat o serie de profesori universitari, precum I. Petrovici, I. Lupaș și S. Dragomir, iar în dorința obținerii de cât mai multe voturi la alegerile viitoare, Goga era interesat și de potențialul electoral al romilor.

Direcțiunea Generală a Poliției
Nr. 13.700

10 octombrie 1933

NOTĂ**Congresul romilor ținut în capitală**

În ziua de 8 a.c. a avut loc în sala „Ileana” congresul romilor.

Ședința a fost deschisă la orele 11 de către G.A. Lăzureanu-Lăzurică, care a anunțat că prefectura poliției capitalei a interzis adunarea ce proiecta să țină preotul Popp Șerboianu și a autorizat congresul convocat de către el.

Au vorbit apoi Gheorghe Basna, președintele asociațiunii romilor din Brăila, avocat Ilie Boruga, dr. Ilie Rădulescu, D. Ioanițescu, funcționar public, d[oc]toran d [Gh.] Potra, d-ra Florica Constantinescu, D. Panaitescu, președintele muzicanților romi din România, și președintele G.A. Lăzureanu, care au arătat că romii sunt conservatori și transmițători ai datinilor românești. Declară că vor lupta până ce va obține o situație mai bună pentru romii din România, care se declară strânși uniți în jurul Tronului și Steagului românesc[1].

După aceasta s-a procedat la alegerea comitetului Uniunii Generale a Romilor din România. Apoi au expediat o telegramă M.S. Regelui[2] și au votat moțiunea care va fi înaintată membrilor guvernului. Au asistat circa 200 persoane.

În moțiunea votată se spune: „Considerăm renegat pe orice rom care duce o altă acțiune sau se alătură altei grupări contrarii Uniunii Generale a Romilor”; „Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, respingând orice propagandă subversivă și periculoasă statului român și bisericii ortodoxe”; „Vom stăruî mereu pentru ca forurile competente să doneze Uniunii Generale a Romilor un teren, ca să clădim pe el un mare cămin, în care să ființeze: un dispensar, un serviciu de contencios, un ateneu popular, un adăpost pentru romii sosiți în mod temporar din provincie, o grădiniță de copii, o sală de adunare și de legiferare a exercitării meseriei de lăutari”[3].

[ANEXA I]

MOȚIUNE

Romii din România, adunați astăzi 8 octombrie 1933, în primul lor congres organizat de Uniunea Generală a Romilor din România, sub președinția activă a d-lui G.A. Lăzureanu-Lăzurică, recunoscut de acest congres ca singurul reprezentant și conducător al nostru, ascultând expunerile cuvântătorilor noștri, primind în totul programul expus și luând cunoștință de mijloacele legale prin care să se poată realiza dezideratele noastre, în lupta de redeşeptare și egalitate de tratament cetățenesc din partea forurilor competente, hotărâsc:

Ratifică toate hotărârile luate de acest congres, confirmă comitetul central executiv, ales astăzi pe timp de 5 ani cu drept de excludere a unuia din membri, pentru eventuale abateri grave, prin majoritate de membri ale celorlalți membri din acest comitet; ne declarăm solidari cu orice acțiune dusă de dl. G.A. Lăzureanu-Lăzurică în folosul cauzei noastre, pe terenul social, cultural și spiritual, obligându-ne să respectăm cu sfințenie hotărârile luate de d-sa cu asentimentul comitetului central executiv.

Delegăm pe dl. G.A. Lăzureanu-Lăzurică, împreună cu un alt membru din comitetul executiv, să ne reprezinte la congresul internațional al romilor care se va ține în Franța – sau oriunde se va ține – și confirmăm d-lui Grigoraș Dinicu – *chiar peste voința d-sale* – președinția de onoare.

Considerăm renegat pe orice rom care duce o altă acțiune, sau se alătură altei grupări contrarii Uniunii Generale a Romilor.

Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, respingând orice propagandă subversivă și periculoasă statului român și bisericii ortodoxe.

Alegem ziua de Sf. Maria ca zi de reculegere anuală, când vom fi în pelerinaj la una din bisericile indicate de Sfânta Patriarhie.

Vom stăruî mereu pentru ca forurile competente să doneze Uniunii Generale a Romilor un teren, ca să clădim pe el un mare cămin, în care să ființeze: un dispensar, un serviciu de contencios, un Ateneu Popular, un adăpost pentru romii sosiți din provincie în mod temporar, o grădiniță de copii, o sală de adunare și de legiferare a exercitării meseriei de lăutar.

Președintele Uniunii Generale a Romilor
G.A. Lăzureanu-Lăzurică

[ANEXA II]

MAIESTATE!

Romii din România, adunați în primul lor congres sub auspiciile Uniunii Generale a Romilor din România, țin să Vă asigure de tot devotamentul și patriotismul lor față de Tron și Țară.

În manifestarea celor 3000 de romi, care au participat la congres, pentru Maiestatea Voastră, s-a dovedit că ei înțeleg să ia parte cu trup și suflet la bucuriile sau necazurile poporului român și ca cetățeni dornici de mai bine pe terenul social, cultural și spiritual, ei își îndreaptă gândul către Maiestatea Voastră, încredințați că ei vor fi sprijiniți în dezideratele lor drepte și legale, prin prețioasa solitudine a M. Voastre.

Suntem, Maiestate, ai Voștri prea plecați și supuși cetățeni în timp de pace, patrioți și desăvârșiți soldați în timp de război.

Președintele Uniunii Romilor
G.A. Lăzărescu-Lăzurică

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.51-54)

[1] Alături de cei enumerați, a mai vorbit ieromonahul Dionisie Lungu, care i-a îndemnat pe romi să nu se mai pună în slujba ateilor, ci să servească de misionari ai bisericii.

[2] O telegramă s-a expediat și Patriarhului Miron Cristea. Totodată și-au pronunțat simpatia pentru Șt. Brăiloiu, C. Zelea-Codreanu, Adrian Maniu, Ilie Rădulescu ș.a., declarați ca membri onorifici ai Uniunii.

[3] Amănunte asupra acestui congres în „Universul”, nr. 277 din 10 oct. 1933. Congresul a ales în funcțiile de răspundere, pe 5 ani, următorul comitet: Grigoraș Dinicu (președinte de onoare), G.A. Lăzărescu-Lăzurică (președinte activ), G.D. Bașno și T. Marinescu (vicepreședinți), P. Ciuciu (referent), I.Gh. Ioanițescu (secretar general), P. Marinescu, I. Dumitrescu și Iordan Dinu (cenzori); la secția de femei Margareta Nicolau (președintă de onoare), Florica Constantinescu (președintă activă), Elena Negulescu (vicepreședinte), Ketty Petrescu (secretar general). Un document relativ la același congres a fost publicat în *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.184-186.

32

13 octombrie 1933

Referat

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu solicită, în calitate de președinte al țiganilor din România, autorizație pentru a ține duminică 15 octombrie a.c. o întrunire în sala „Ionică Pandelescu” din strada Teiu Doamnei 48.

În sânul acestei asociații ce abia se formează s-a produs o scindare. O parte din țigani urmează și recunosc ca președinte al lor pe G.A. Lăzurică, care a solicitat și ținut duminica trecută o întrunire în sala „Ileana”, iar o altă parte urmează și recunosc ca președinte pe arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu.

nu[1], care în ziua de 2 octombrie a.c., având nr. necesar de membrii, a depus la Tribunalul Ilfov statutele și actul constitutiv al Asociației Țiganilor, în scopul recunoașterii personalității juridice a acesteia.

Ceea ce este adevărat însă, este că țiganii încă nu sunt pe deplin lămurii asupra scopului Asociației și oscilează în a trece alături de unul dintre cei doi președinți, intitulată așa fără o prealabilă adunare generală a membrilor fondatori și fără defintivarea formelor legale în acest scop.

De aceea, întrucât duminică 15 octombrie o parte a țiganilor au să se întâlnească pentru a se lămuri, suntem de părere a se aproba.

Șeful Biroului de Informații
Comisar ajutor [indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.7)

[1] De partea lui Șerboianu era și cea mai puternică filială a Asociației romilor, cea din Oltenia, care prin N.G. Nicolaescu dezaprobă acțiunea lui G.A. Lăzărescu-Lăzurică (*Pe marginea unu congres*, în „Timpul”, II, 1933, nr.15, 21 oct., p.1-2). Într-o consfătuire din 12 decembrie 1933 ținută la Caracal s-a hotărât ca în viitorul apropiat, la Craiova, să se pună bazele Asociației Regionale Oltenești, cu delegați din cinci județe, care să adere la mișcarea lui Șerboianu (*Ibidem*, nr.20, 16 dec., p.1-2).

33

14 octombrie 1933

Domnule Ministru,

Cu deosebit respect, vă rog să binevoiți a dispune să ni se dea o autorizație pentru o întrunire a membrilor din Asociația Generală a Țiganilor din România, care se va ține duminică 15 octombrie a.c., ora 9 dimineața, în sala „Ionică Pandle” din str. Teiul Doamnei 48 (Tei), unde vom discuta scopul, statutele și programul Asociației.

Adaug că duminică 8 octombrie a.c. am voit să ținem tot acolo o întrunire, dar am fost opriți de poliție, întrucât nu am știut că trebuie autorizație. Am făcut o cerere și către onor poliție, dar am fost neconținut amânați, până azi. Dorim să se trimită oameni de-ai Siguranței Statului, ca să audă tot ce se vorbește. Alături și un manifest, ale cărui puncte sunt cuprinse și în statute.

Cu cel mai profund respect.
Arhim. C.I. Popp Șerboianu,
Președintele Asociației Gen. a Țiganilor din România
Str.Vultur 147

Domnului Ministru de Interne

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.58)

REFERAT

„Asociația Generală a Țiganilor din România” a luat ființă în luna aprilie 1933, din inițiativa preotului Calinic I. Popp Șerboianu – care se intitulează arhimandrit – care, după ce s-a unit cu membrii societății lăutarilor „Junimea Muzicală” (recunoscută persoană juridică), în scop de a strânge pe toți țiganii din România într-o mare asociație, a tipărit și răspândit manifeste în care se arată scopul urmărit de asociație, și anume: editarea unei gazete, înființarea de cursuri pentru adulți, înființarea de biblioteci, atenee, a unei universități țigănești, colonizarea țiganilor nomazi etc. În această organizație s-au înscris, până în prezent, 3-400 țigani, în majoritate din capitală și județele Sibiu, Vlașca și Teleorman.

Calinic I. Popp Șerboianu domiciliază în București, este licențiat al Facultății de teologie, a slujit ca diacon la capela română din Paris în anii 1909-1911, după care, venind la București, a fost numit paroh la biserica Kalinderu din București. Între anii 1923-1927 a fost în America. În 1929 a plecat la Paris, unde a tipărit o lucrare a sa intitulată *Les Tsiganes*. În urma publicării acestei cărți, a fost ales membru corespondent la „The Gypsy Lore Society” – Societatea londoneză pentru studiul vieții și istoriei țiganilor în România. Acestor alegere îi inspiră ideea de a încerca organizarea țiganilor în România. Susnumitul nu este țigan de origine, vorbește însă perfect țigănește și se dă drept țigan pentru a căpăta încrederea deplină a acestora.

În luna septembrie a.c. a luat ființă o altă organizație țigănească, intitulată „Uniunea Generală a Romilor din România”, din inițiativa lui Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică, țigan de origine, absolvent al școlii superioare de comerț, depozitar de lemne și furaje din București și colaborator la „Adevărul Literar” și „Universul”.

Scopul acestei uniuni este: să lupte pentru a nu se mai permite imigrarea muzicanților străini în țară, deoarece aceștia au acaparat toate localurile din orașe și stațiuni climaterice în dauna muzicanților țigani români; asemenea pentru zidari, hornari, fierari, potcovari etc; să se înființeze grădinițe de copii pentru copiii de țigani și un ateneu popular. Să se trimită delegați la congresul internațional țigănesc, care se ține în fiecare an la Nancy (Franța), precum și pentru a combate acțiunea „Asociației Generale a Țiganilor din România”, de sub conducerea arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, care caută să convertească pe romi (țigani) să treacă de la ortodoxism la biserica unită.

Uniunea numără vreo 3000 membri.

Acțiunea lui Gh. Lăzărescu-Lăzurică este oprită de Patriarhie. Lăzurică intenționează să scoată o gazetă săptămânală „Glasul Romilor”, cu sprijinul material al „Societății Savanților din Londra” („The Gypsy Lore Society”, menționată mai sus).

Arhimandritul Șerboianu combate la rândul său acțiunea lui Lăzurică pe motivul că acesta din urmă urmărește numai scopuri politice și pentru a-și asigura un loc în Parlamentul țării[1].

„Uniunea Generală a Romilor” a ținut un congres în București la 8 octombrie a.c., la care au vorbit Lăzurică și alți membri marcanti ai uniunii, care au declarat că vor lupta până vor obține o situație mai bună pentru romii din România, care se declară strâns uniți în jurul Tronului și steagului românesc. Au expediat o telegramă M.S. Regelui și au votat o moțiune.

Pentru duminică 15 octombrie a.c., orele 9 dimineața, arhimandritul Șerboianu a hotărât, la rândul său, ținerea unui congres în București al „Asociației Generale a Țiganilor”.

Urmează a se aviza asupra autorizației solicitată de susnumitul prin petiția înregistrată la nr. 9401 din 14 octombrie a.c., pentru ținerea congresului.

[Rezoluție: „S-a aprobat congresul”]

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.60-61; dublet la f.37-38, cu mențiunea: „originalul dat d-lui director Negulescu pentru d-l ministru Călinescu”*)

[1] Se afirma că Gh. Lăzărescu urmărește înscrierea romilor în Partidul Național Agrar, al lui O. Goga, în vederea obținerii unui mandat de parlamentar și a câtorva locuri de consilieri comunali în București.

35

Monsieur le rapporteur permanent
de la Commission internationale de police criminelle,
Vienne

[17 octombrie 1933]

Nous référant à votre lettre No. I.K.K. 140/33 du 22 septembre a.c. nous avons l'honneur de porter à votre connaissance qu'il existe en Roumanie deux groupes de tziganes: dont l'un s'appelle „Association générale des tziganes en Roumanie” et compte 3 à 400 membres et a été crée au mois d'avril 1933 par l'initiative du prêtre Calinic J. Popp Șerboianu.

Au cours de l'année 1929, Popp Șerboianu s'est rendu à Paris où il a fait imprimer un ouvrage intitulé *Les Tziganes*.

A la suite de la publication de cet ouvrage, Popp Șerboianu fut élu membre correspondant de „The Gypsy Lore Society”, une société londonienne qui s'occupe de l'étude sur la vie et l'histoire des tziganes.

Il a eu l'intention de faire une réunion à Bucarest qui fut interdite étant donné le manque d'autorisation nécessaire en pareille occurrence.

Au mois de septembre a.c. fut fondée la seconde organisation tziganes intitulée „Union générale des romanichels de Roumanie”, par l'initiative de Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică. Cette dernière association compte près de 3000 membres.

„L'Union Générale des Romanichels” a tenu un congrés le 8 oct. a.c. à Bucarest auquel assisterent près de 200 personnes.

Le but de ces organisations est d'élever les tziganes à un certain niveau intellectuel; à cet effet ils vont fonder des bibliothèques populaires, des athénées, une université tzigane, des cours pour les adultes, coloniser les tziganes nommades et éditer des journaux etc.

Vu les faits exposés plus haut, il ressort que les affirmations de l'article paru dans le journal „Neues Wiener Tageblatt” sont exagérées.

Le sous-directeur général de la Police générale de Roumanie et vice-président de la C.I.P.C.

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.39-40*)

36

[Direcția Generală a Poliției]

5 noiembrie 1933

NOTĂ

„Asociația Generală a Țiganilor din România” își are sediul în București, str. Vulturului no. 147 (în localul cafenelei lui Constantin Urziceanu, care este și casierul asociației). A luat ființă în cursul lunii mai a.c. din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, iar la 20 septembrie c. a luat ființă în mod legal.

Scopul acestei asociațiuni este: editarea unei gazete pentru apărarea și reliefaarea drepturilor și intereselor membrilor, înființarea de școli pentru adulți, înființarea de atenee populare țigănești, spitale, cămine, cantine, crearea unei universități țigănești, colonizarea țiganilor nomazi etc.

Fondurile asociației se compun din taxa de înscriere, care este de 12 lei, cotizațiile lunare care variază între 2 și 10 lei, la care se adaugă donațiunilor benevole și tot ce se va realiza din serbările ce se vor da la ateneele țigănești.

Comitetul de conducere se compune din președinte, arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, *care nu are domiciliu stabil* și care, din informațiile culese și raportate la această Direcțiune, nu mai are nimic de-a face cu lumea clericilor, întitulându-se, fără drept, arhimandrit, nefiind nici țigan de origine, ci dându-se numai ca atare spre realizarea scopurilor propuse; vicepreședinti, M. Niculescu din str. Vulturului no. 113 și Ștefan Salomia din str. Trinității 70; casier, Constantin Urziceanu, patronul cafenelei din Str. Vulturului no. 147, unde este și sediul Asociației. Secretar general Alexandru Ionescu, str. Petre Carp no. 32.

Menționăm că mai este o altă asociație, „Uniunea Generală a Romilor din România”, de sub președinția scriitorului țigan G. Lăzărescu-Lăzurică, care are sprijinul Patriarhiei, și cam aceleași scopuri ca și Asociația țiganilor, aceasta din cauză că la început au lucrat împreună, atât așa-zisul arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu și Lăzărescu-Lăzurică, iar acesta din urmă aflând că Șerboianu se dă fără nici un drept „arhimandrit” și că urmărește mai mult scopuri politice și materiale, s-a despărțit.

Deși scopurile asociației sunt destul de frumoase și bine întemeiate, însă inițiatorul și conducătorul ei Calinic I. Popp Șerboianu, având situația mai sus

arătată, și pe lângă aceasta având și tendința de a converti țigănimea către Biserica unită, suntem pentru a se refuza avizul favorabil cerut, ca această asociație să devie persoană juridică.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.63-64)

37

Uniunea Generală a Romilor din România
Nr. 90/1933 noiembrie 8

Domnule Prefect,

Uniunea Generală a Romilor din România, în urma congresului de la 8 octombrie a.c., v-a ales ca membru consilier de onoare al Uniunii pentru simpatia cu care ați privit mișcarea noastră și pentru sprijinul cu care ne-ați onorat, acordându-ne ținerea congresului.

Încredințați, domnule prefect, că nu vă opuneți la această alegere ce am făcut în persoana dvs., vă rog să primiți asigurarea deosebitei noastre stime.

Președintele Uniunii
G.A. Lăzurică

Consilier
Călin Niculae

Secretar general
Gheorghe Lache

D-sale, D-lui Gabriel Marinescu, Prefectul Municipiului București

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.11)

38

Statutul și Regulamentul
„Uniunii Generale a Romilor din România”,
persoană juridică recunoscută de Tribunalul Ilfov, secția Notariat
cu procesul-verbal nr. 31.620 din 16 noiembrie 1933

Act constitutiv

Se înființează în București „Uniunea Generală a Romilor din România”, cu sediul provizoriu în strada Sârbească nr. 8, din inițiativa d-lui G.A. Lăzărescu-Lăzărnică.

Scopul acestei Uniuni este: cultural, social și spiritual, înlăturând de la început orice substrat politic, și în această Uniune se încadrează orice cetățean rom, indiferent de profesia și activitatea sa publică.

Pentru a fi sprijiniți cu simpatie de presă, de autoritățile publice și opinia publică, în „Uniunea Generală a Romilor din România” vor putea intra ca membri de onoare și concetățenii români, pentru a ne cunoaște păsul, să ne aprecieze și să ne încurajeze acțiunea noastră de redeșteptare.

Și întrucât dl. G.A. Lăzărescu-Lăzărică, publicist, rom de origine, luptător devotat cauzei noastre, a desfășurat o vie activitate pentru binele neamului nostru, îi cunoaștem programul său, program expus și la Congresul romilor de la 8 octombrie a.c., însușim acest program, ne solidarizăm cu dânsul, luptând pentru apărarea intereselor noastre de breslași și cetățeni modești ai țării prin căi legale.

Acest program este arătat pe larg în statutul alăturat.

Existența legală a Uniunii se consideră de la data legalizării acestui act de către Tribunalul Ilfov și organele în drept.

Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, să luăm parte la bucuriile și necazurile țării noastre, respingând orice uneltiri viclene, dăunătoare statului și bisericii noastre.

Voim să dăm pildă că noi, romii, suntem cei mai dornici de o viață nouă, emancipându-ne printr-o intensă activitate culturală dusă prin atenee populare, șezători artistice, literatură originală și prin morală, adoptând tot ce este folositor cauzei noastre, pentru a nu mai fi considerați o paria a societății.

Țintim ca printr-o atitudine demnă, prin publicitate și intensă propagandă, să obișnuim pe concetățenii noștri români a nu ne mai denumi „țigani”, ci „romi” – adevăratul nostru nume, care înseamnă „om” iubitor de libertate.

Ne legăm să păstrăm din tată în fiu muzica, jocurile, datinile și cântecele populare românești, ca niște harnici cronicari.

Comitetul Central de conducere a Uniunii este acela prevăzut în următorul tablou, valabil pe 5 ani, cu drept de prelungire pentru G.A. Lăzărescu-Lăzărică președinte și Nicolae Gh. Lache ca secretar general.

Recunoaștem ca membri de onoare ai Uniunii pe următoarele persoane: I.P.S.S. Patriarhul dr. Miron Cristea, pe d-nii miniștri ai muncii, justiției și școalelor[1], pe d-nii Șt. Brăiloiu, preot Constantin Dron, Aurel Crăciunescu, Adrian Maniu, Mihail Sevastos, Ion Teodoru, Margareta Nicolau, dr. Ilie Rădulescu, Alexandru F. Mihail, Pamfil Șeicaru, Nae Ionescu, Richard Franasovici, dl. prim președinte al Tribunalului Ilfov, dl. prim procuror al Tribunalului Ilfov, dl. prefect al Poliției Capitalei. Pe dl. Mihail Berceanu îl alegem ca președinte de onoare[2].

Făcut azi, 16 noiembrie 1933

Președinte activ G.A. Lăzărescu-Lăzărică; prim vicepreședinte Apostol Matei; vicepreședinte Ion Niculescu; vicepreședinte Ion Paraschiv; vicepreședinte Gh.V. Creangă; secretar general Nicolae Gh. Lache; casier central Nicolae Niculescu; casier ajutor Nicolae Matei; prim-cenzor Sotir I.Niculescu; cenzor Gh. Nicolae; cenzor Ion Costache; cenzor Ioniță Gheorghe; cenzor supleant Păun Nicolae; cenzor supeant Efta N. Ion; secretar de ședință Gh. Dumitru; prim-consilier Gh.G. Păun; consilier Vasile Busuioc; consilier Călin Nicolae; con-

silier Anghel Marin; consilier Stoica Vasile; consilier Ion Simion; supleant consilier Marin Ionescu; supleant consilier Simion Marin; supleant consilier Gh. Niculescu; membru în comitet Stan Niculae; membru în comitet Costache N. Gheorghe; membru în comitet Radu Cristache; membru în comitet Gh. Niculescu; membru în comitet Tudor Gheorghe; membru în comitet Gh. Șerban; membru în comitet Constantin Gheorghe.

Redactor și martor pentru identitate
Avocat Ilie Boruga
Strada Italiană 13

*

STATUT

Art.1 Se înființează în București pe ziua de 16 noiembrie 1933, conform actului constitutiv, „Uniunea Generală a Romilor din România”, cu sediul în strada Sârbească nr. 8 provizoriu.

Art.2 Această Uniune este condusă de un comitet central ales pe termen de 5 ani, conform hotărârii luate la congresul ținut la 8 octombrie a.c. în București, comitet compus din președinte activ, un prim vicepreședinte, 2 vicepreședinți, un secretar general, un casier, un secretar de ședință, un prim-cenzor, 4 cenzori și 2 supleanți, un prim-consilier, 5 consilieri și 2 supleanți, un bibliotecar-arhivar și 5 membri.

Art.3 Uniunea va putea înființa și o secție feminină pentru educarea și sprijinirea romelor, care se va conduce separat.

Scopul Uniunii

Art.4 Scopul Uniunii este: cultural, social și spiritual.

1. Pe terenul cultural, Uniunea va activa organizând șezători și festivaluri artistice, membrii săi se vor manifesta pe ogorul literar, artistic și muzical, pentru a arăta că posedă talente în aceste ramuri de activitate.

2. Pe terenul social, Uniunea va stăruii pe lângă toți oamenii de bine și pe lângă toate forurile competente ca să realizeze următoarele deziderate:

Să obție un teren în București pe care să clădească o mare construcție în care să funcționeze o grădiniță pentru copiii romi, un ateneu popular, o bibliotecă, un azil pentru lehuze, un contencios, un dispensar și un cămin pentru adăpostul romilor veniți temporar din provincie sau pentru cei urgisiți de soartă.

Să stăruie la organele în drept pentru a pune stavilă imigrației meseriașilor străini, care concurează pe meseriașii romi sau chiar români, în branșa zidăriei, salahoriei, hornăriei, potcovăriei și lăutăriei.

Să intervie în mod pașnic și pe căi legale la autorități pentru a fi indulgente cu florăresele, vâxuitorii și negustorii ambulanți romi care voiesc să-și câștige o pâine în mod cinstit, fără a mări numărul șomerilor.

Să se stăruiască pentru nomazi ca să fie fixați la sate, pe terenuri mărginașe, la orașe sau la sate, astfel că nemiumbând vagabonzi, nu vor mai putea să se dea la furturi, necinstind neamul romilor, ca o paria a societății.

Să se încadreze toți lăutarii ca breslași, pentru ca plătind cotizații la Casa Centrală a Asigurărilor Muncitorești, ei să poată beneficia de ajutor în caz de boală, de bătrânețe sau deces.

Să se fixeze de organele în drept 2 stațiuni de vară, climaterice și balneare, pentru copiii romi, care vor fi trimiși cu colonia la cură de aer, de soare sau nămol, fiind știut că acești copii dau numărul cel mai mare de decese, din cauza mizeriei în care trăiesc, fiind secerăți de tuberculoză sau alte maladii.

Să se întroneze o egalitate de tratament și față de romi, fără să se mai facă distincție de rasă, cu ironii și atitudini disprețuitoare, deoarece romii sunt și ei cetățeni cu îndatoriri de a plăti dări către stat, fac armată, sunt dinastici, asimilați elementului românesc, sunt ortodocși și repugnă orice curent subversiv sau extremist.

Să se intervină ca tinerii cu talent muzical remarcabil să fie primiți la Conservator, să li se dea și lor burse pentru a se perfecționa în străinătate.

Să fie ajutați 2 reprezentanți ai romilor din România ca să participe la Congresul Internațional al Romilor, care se va ține în Franța sau unde se va ține, și în interesul statului român 2 membrii din comitetul central să obțină 2 permise gratuite C.F.R. ca să poată vizita orașele sau satele cu populație compactă de romi, spre a-i sfătui la ordine, morală și muncă cinstită.

După ce Uniunea va fi recunoscută persoană morală și juridică, membrii ei să poată beneficia de o reducere pe C.F.R. spre a putea veni în Capitală la procesiuni religioase, manifestări culturale și congrese.

3. Pe terenul spiritual: toți membrii Uniunii să lupte pentru biserica noastră ortodoxă, disprețuind sectele ce încearcă să corupă sufletele noastre.

Să cerem Sfintei Patriarhii ca să indice o biserică din Capitală unde romii se vor reculege în ziua de Sfânta Maria (15 august), mergând în procesiuni religioase.

Să sfătuiți pe nomazi ca să-și boteze copiii, ei să se căsătorească legal și religios, formând o bază a familiei și societății.

Să dăm o lectură de cărți religioase, recomandând ca fiecare rom să aibe în casa sa o icoană, o biblie, unde vor găsi adevărul și-și vor primeni spiritele.

Art.5 Având grijă de generația de mâine, trebuie să ne îngrijim ca toți copiii să învețe carte și meserii, pentru a înfrunța mai cu temei lupta grea a vieții.

Art.7 În Uniune nu se admit ca membri decât romii, iar ca onorifici numai acei cetățeni care au dat dovadă că iubesc poporul rom, ajutându-i moralicește și materialicește.

Art.8 Orice membru care a suferit o condamnare definitivă și a executat-o va fi exclus din Uniune.

Fondurile Uniunii

Art.9 Fondurile Uniunii se vor compune din taxe de înscriere, cotizațiuni, donațiuni, subscripții, ajutoare și din venitul șezătorilor, serbărilor, balurilor și fructificarea veniturilor.

Art.10 Toți membrii Uniunii sunt obligați la înscriere să verse suma de 10 lei o dată pentru întotdeauna, precum și o cotizație săptămânală de 7 lei, sub luare de chitanță.

Art.11 Toate sumele vărsate Uniunii sub această formă vor fi deținute fără drept de restituire, ele servind la preîntâmpinarea multiplelor cheltuieli ale menținerii uniunii.

Art.12 Membrii Uniunii sunt de 4 categorii: activi, fondatori, onorifici și aderenți.

Art.13 Fondurile sunt administrate de casier, sub controlul președintelui activ, al secretarului general și a 2 cenzori; casierul în nici un caz nu va păstra săptămânal în casă mai mult de cinci mii (5000) lei, restul vărsându-se la o bancă sau la o caserie bisericească sub luare de chitanță.

Administrația Uniunii

Art.14 Administrația Uniunii cade în sarcina întregului comitet central, sub controlul cenzorilor și sub direcția președintelui.

Art.15 La dezbaterile consiliului nu pot lua parte decât cei 5 consilieri, secretarul general, vicepreședintele și casierul, sub președinția președintelui activ, iar în lipsa acestuia de prim-vicepreședinte sau unul dintre consilieri.

Art.16 Cenzorii și ceilalți membrii din comitet au numai drept de vot consultativ.

Art.17 În fața justiției și autorităților, Uniunea va fi reprezentată numai de președintele activ și secretarul general și numai prin delegație specială de prim-vicepreședinte și vicepreședinți.

Art.18 Pentru orice neînțelegere între consilieri și cenzori se formează o comisie de arbitri, compusă din președinte, ajutat de membrii activi din comitet și supleanți.

Art.19 Secretarul de ședință se obligă să asiste la fiecare adunare de comitet pentru a lua notă și dresa procese-verbale de cele propuse și discutate.

Retribuțiuni

Art.20 Nici un membru din consiliu sau din comitetul executiv central nu va fi retribuit cu vreun salariu pe termen de 1 an, în afară de președinte, vicepreședinți, secretar general și casier central, și aceasta numai după ce Uniunea va avea fonduri suficiente.

Art.21 Se va restitui președintelui activ care a fondat Uniunea sumele cheltuite de d-asa, sumă care se fixează la 14.000 lei.

Art.22 Corespondența și actele juridice vor fi semnate și de secretarul general, iar în lipsa acestora prin delegații de unul din vicepreședinți și secretarul de ședință.

Drapelul și insigne

Art.23 Drapelul Uniunii se compune din culorile naționale cu pajura țării, purtând în fiecare colț câte un semn distinct, reprezentând: o vioară, o nicova-

lă, un compas și o mistrie cu ciocan, semne ale artei și meseriilor romilor din România.

Dispozițiuni generale

Art.24 Adunările ordinare se fac săptămânal sau lunar, iar cele extraordinare de 2 ori pe an și congresul o dată pe an.

Art.25 Aceste adunări se fac prin convocarea președintelui activ sau la cererea înscrisă a cel puțin 50 de membri aderenți, considerându-se adunări valabile numai acelea cu numărul jumătate plus unul din totalul membrilor aderenți din Capitală.

Art.26 Insigna Uniunii va fi purtată numai de membrii cu cotizația plătită la zi.

Art.27 Fiecare membru este dator să desfășoare o intensă propagandă pentru dezvoltarea muncii, activând în cadrul programului ei.

Art.28 La decesul unuia dintre membrii fondatori, activi sau aderenți cu cotizațiile la zi, ceilalți membrii sunt obligați să însoțească carul funebru și să facă gardă drapelului ce va fi trimis în acest scop.

Art.29 Uniunea va înființa comitete și filiale în toate părțile țării.

Art.30 Administrația fondurilor va fi conformă cu legea contabilității publice.

Art.31 Comitetul central hotărăște și aprobă toate normele prevăzute în statut și lucrările lui vor fi trecute într-un registru special de procese-verbale care vor fi semnate de membrii prezenți și de cel ce a prezidat ședința comitetului.

Art.32 Orice hârtie expediată va avea și copie la dosar cu avizul celui care a semnat-o pentru a fi direct răspunzător.

Art.33 În limitele fondurilor, Uniunea va putea acorda ajutorarea oamenilor săraci pentru cazuri nenorocite, cu aprobarea membrilor de comitet.

Art.34 Membrii comitetului care vor lipsi de la 3 ședințe nemotivat, vor fi considerați demisi de președintele activ.

Art.35 Statutul de față reprezintă legea membrilor Uniunii și orice abateri de la dispozițiile sale atrage excluderea.

Art.36 Toți membrii sunt obligați să aibă o atitudine cuviincioasă față de președinte și consilieri, contrariu vor fi excluși din Uniune.

Art.37 Sub nici o formă nimeni nu va putea cere înlăturarea președintelui activ de la conducerea Uniunii atât timp cât dânsul își impune autoritatea de conducător și reprezentant al nostru.

Art.38 Completarea oricărui loc vacant prin decesul sau excluderea unui membru din comitet se va face prin alegerea unei alte persoane din 3 candidați și prin votul secret al tuturor celorlalți membri din comitet; iar în interesul Uniunii președintele activ va putea înlocui cu consimțământul numai a 4 membri fruntași din comitet pe alți membri care nu corespund rolurilor lor.

Art.39 Toți membrii, indiferent de categoria lor, trebuie să asiste la adunările ordinare și extraordinare într-o ținută curată.

Art.40 Se consideră renegat acel membru care lucrează contra intereselor Uniunii și a semenilor săi.

Art.41 Un regulament va arăta amănunțit modul de funcționare al statutului de față, în conformitate cu legea de recunoaștere a persoanei juridice.

REGULAMENT

Art.1. Prin membrii fruntași din comitet se înțelege președintele activ, secretarul general, casierul, primul vicepreședinte, vicepreședinții, consilierul referent, primul consilier, primul cenzor.

Art.2 Procesele-verbale ale ședințelor posterioare legalizării actului constitutiv și statutului au putere regulatorie în noua alcătuire a comitetului și a modului de administrare a Uniunii.

Art.3 Președintele Uniunii, chiar trădat de comitet, nu înseamnă că poate fi decăzut din drepturile sale de fondator și conducător al Uniunii, putând încheia un nou comitet cu persoane demne, muncitoare și cinstite.

Art.4 Nici o organizație de romi nu poate activa în numele „Uniunii Generale a Romilor din România” dacă nu este afiliată cu procese-verbale de constituire și adeziune expresă exprimate de conducătorii de filiale; contrariu se va sesiza justiția.

Art.5 Prin interpretarea articolelor din statut, sub forma lor intuitivă și explicativă, articolele din prezentul regulament le completează în formă definitivă, adică: președintele activ are puteri nelimitate în conducerea, administrarea și organizarea Uniunii și a filialelor sale, el neputând fi sabotat dintr-o parte de membrii comitetului central decât prin convocarea a 500 membri în ședință extraordinară, acuzatorii dovedind vina de care este acuzat și obținând jumătate plus unul din cei 500 de aderenți.

Art.6 La data publicării prezentului act constitutiv, cu statutul și regulamentul lui la 1 martie 1934, neexistând nici o gestiune de controlat și nimic de imputat, urmează ca de la această dată se va urma cu scripte, contabilicește, cenzorii intrând în funcție reală și nu se va neglija nimic din prevederile statutului cu privire la mânăuirea fondului și lucrările de secretariat.

Art.7 Secția feminină luând ființă, va activa în cadrul programului Uniunii sub directiva președintei de acord cu președintele activ al Uniunii, care are cuvânt hotărâtor.

Art.8 Actualul comitet este compus din următoarele persoane: Președinte onorific Mihai Berceanu (deputat, prim ajutor de primar al municipiului București); președinte activ G.A. Lăzărescu-Lăzărică, publicist, misionar al Bisericii ortodoxe-române, voievod al romilor; prim-vicepreședinte Apostol Matei, proprietar, constructor autorizat; vicepreședinți: Gh.V. Creangă, mare fierar, proprietar, Gh. Niculescu, proprietar, comerciant; secretar general, casier Niculae Niculescu, comerciant; consilier referent Dumitru Gh. Oprea; ajutor casier Niculae Matei, proprietar, meșter zidar; bibliotecar-arhivist Mihail Gh. Creangă, student; secretar ședință Ioan Dumitrescu, viorist; prim consilier Vasile Stănescu Bulgaru, șef de orchestră; prim cenzor Vasile Stoica, pensionar, proprietar; consilieri: G.G. Păun, Scarlat Nicolae, Dumitru Baban; cenzori: Apostol Stănescu, Nicolae Gh. Alecu, Iordache Banu, Nicolae Gh. Rugu, I. Marin Grițoi; consilier referent A. Ionescu, muzicant; membri comitet: I. Păun, Gh.N. Costache, Păun Gh., Stoica Niculae, D. Stoicescu, Tudor Gheorghe, Costică

Florea, Gh. Anghel, Nica Niculae, Ilie M. Ion, Manilide Ene, Oprea Marinescu, Voicu Ștefan, Matei Rădulescu, Alex. Mitoi.

*

SECȚIUNEA FEMININĂ

Președinte de onoare: d-na Margareta Nicolau, ziaristă; președintă activă: d-șoara Petruța Gr. Niculescu, artistă mezosoprană, absolventă a Conservatorului; Silvia Gr. Niculescu, pianistă, absolventă a Conservatorului; vicepreședintă: Marta G. Lăzurică, corespondentă de limbi străine, secretar general[3]; Elvira Zâmbreșteanu și Maria Niculae Matei, membre în comitet; El. Nedelescu, consilier; Dorina Constantinescu, consilieră referentă; Olimpia Tatoi, pedagogă, secretar de ședință.

La organizațiile din provincie: Gh.D. Bașno-Brăila, președinte al organizației județului Brăila; Velțan Nicolae, organizația Crișana; Lazăr Naftanailă, președinte al organizației județului Prahova; Ilie D. Săvulescu, președinte al organizației județului Muscel; I. Niculescu-Gărăilă, președinte al organizației Ilfov.

Acești președinți de filiale și regiuni, ca și ceilalți președinți de organizații județene, sunt de drept membri în comitetul central al Uniunii. În comitetul central vor mai putea intra și alte persoane care se vor dovedi demne, muncitoare și devotate.

Cererea de personalitate juridică a Uniunii s-a introdus la Tribunalul Ilfov, formând dosarul nr. 1001 din 1934 cu prim termen la 27.II.1934, Patriarhia Română intervenind la autoritățile în drept pentru a da aviz favorabil, deci în termen de maximum 2 luni această formalitate va fi îndeplinită, după care va urma cererea de recunoaștere și ca persoană mirală prin Parlamentul țării.

Comitetul va putea fi restrâns după acordarea personalității juridice, când nevoia va cere.

*

CELE 10 PORUNCI ALE ROMILOR

1. Să nu furi
2. Să nu blestemi
3. Să nu juri fals
4. Să nu trăiești necununat
5. Să aperi Biserica Ortodoxă
6. Să fii devotat Țării și Regelui
7. Să nu bei
8. Să nu ascuți șoaptele dușmanilor Țării și Bisericii Ortodoxe
9. Să ascultați porunca Voievodului nostru G.A. Lăzărescu-Lăzărnică
10. Să te înscrii în „Uniunea Generală a Romilor”

[ANEXĂ]

Tribunalul Ilfov, Secția Notariat,
Proces-verbal nr. 32.620/1933 noiembrie 16

Înaintea noastră, A. Balș, supleant, Tribunalul Ilfov, Secția Notariat, asistat de dl. grefier P. Veliciu s-au prezentat astăzi, 16 noiembrie 1933, în pretoriul Tribunalului, d-lor: G.A. Lăzărescu-Lăzărică, M. Apostol, I. Niculescu, I. Paraschiv, G. Creangă, N. Lache, M. Nicolae, I. Costache, Gh. Ioniță, N. Păun, I. Efta, D. Gheorghe, Gh. Păun, V. Busuioc, N. Călin, M. Anghel, V. Stoica, I. Simion, M. Ionescu, M. Simion, Gh. Niculescu, S. Niculae, G. Costache, R. Cristache, Gh. Niculae, Gh. Tudor, Gh. Șerban, C. Gheorghe.

Identitatea am constatat-o prin martorul I. Boruga, avocat din București, personal cunoscut nouă, care ne-a declarat că d-lor sus-zișii sunt cei semnați în acest act constitutiv, având părțile prin petiția înregistrată la nr. 32.304, autentificând prezentul act în dublu exemplar, la care se adaugă statutul.

După ce am vizat ambele exemplare, am citit acest act din cuvânt în cuvânt în auzul părților, care vor declara că acest act e făcut cu consimțământul lor, și că unul din cele 2 exemplare este semnat de Simion Marin, Gh. Niculescu, Gh. Costache, Gh. Niculau și Tudor Niculae prin punere de deget, declarând că nu știu carte, iar de celelate părți și martor prin propria semnătură.

Domnul I. Boruga ne-a declarat că domnia sa a scris și a redactat actul după voința părților.

În urmă, Simion Marin, Gh. Niculescu, Gh. Costache, Gh. Nicolae și Tudor Niculau au pus degetul în dreapta numelui lor, iar celelate părți și martorul au subscriș în prezența noastră exemplarul ce se va păstra la dosar.

Noi, luând act de declarațiunea părților, autentificăm prezentul act constitutiv al „Uniunii Generale a Romilor din România”, actul fiind scris pe coală de lei 27, anulat timbru mobil de lei 27, duplic. 27.

Președinte L.S
A. Balș

Grefier
P. Veliciu

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.56-65)

[1] În noul guvern instalat cu numai două zile mai devreme (14 nov.), aceste portofolii erau ocupate de C.D. Dimitriu, Victor Antonescu și C. Angelescu.

[2] Este vorba de influentul avocat și profesor universitar, membru al Partidului Național Liberal. Fusese primar al sectorului Albastru din Capitală și deputat de Ialomița și București în mai multe legislaturi.

[3] Marta G. Lăzurică a fost o aprigă susținătoare a mișcării de emancipare a femeilor rome. Vezi și articolul ei, *Un cuvânt și din partea mea către femeile rome*, în „Timpul”, VII, 1938, nr. 70 (8 martie), p.2.

NOTĂ

Ieri după masă, Asociația romilor din capitală a ținut două întruniri, una în cartierul Fântânică – Parcul General Moșoiu – și alta în Șos. Mihai Bravu (șatrele Izvorul Tămăduirii).

La aceste întruniri au vorbit: Nicolae Gheorghe Lache, Ion Niculescu, Dumitru Petre, avocat Goga și G.A. Lăzurică.

Președintele romilor, dl. Lăzurică, a cerut cu insistență tuturor romilor din țara românească ca la apropiatele alegeri să voteze numai cu Partidul Național Liberal[1], care este venit din încrederea M. S. Regelui și a poporului și care este singurul partid de ordine, cu mare trecut istoric și pe care se poate pune bază că va aduce țara la o stare înfloritoare.

Participanții au manifestat în mod călduros pentru dl. I.G. Duca și pentru partidul liberal. S-a hotărât ca o delegațiune să se prezinte d-lui prim-ministru I.G. Duca, care să-i aducă la cunoștință hotărârea romilor de a vota cu partidul liberal și în același timp să ia răspunsul la memoriul pe care romii i l-au prezentat.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.68)

[1] La data întrunirii relatate în document, se instaurase deja un guvern național-liberal condus de I.G. Duca (din 14 noiembrie 1933), care trebuia să organizeze alegerile parlamentare din 20 decembrie. Cum era aproape o regulă ca cei care guvernează să obțină sufragiile cele mai multe, strategia cea mai eficientă a Asociației romilor devenea votul alături de partidul aflat la putere. De altfel, în urma alegerilor, Partidul Național Liberal a obținut 50,99% din voturi (300 de locuri în Parlament), în vreme ce Partidul Național Agrar al lui O. Goga doar 4,01% (8 locuri). Din nefericire însă, la 29 decembrie 1933, I.G. Duca a fost asasinat la Sinaia de către legionari.

REFERAT

Ministerul de Interne, Direcția Administrației de Stat, cu adresa nr. 13.446-A/1933, ne cere avizul asupra cererii Uniunii Generale a Romilor din România de a i se acorda personalitate juridică.

Din cei 21 de indivizi care iscălesc actul constitutiv, 3 nu au fost găsiți la adresele indicate, fiind complet necunoscuți și prin vecinătate. Ceilalți membri, invitați să ne dea relațiuni despre ei, și unde i-am putea afla, nici până azi nu au putut indica adresele lor (și anume: Ștefan Niculescu, zis Brânzeanu, Constantin Gheorghe și Vintilescu Francisc).

În afară de aceasta, următorii 3 subscriitori ai statutelor: Urziceanu Constantin, Oiță Gheorghe și Ion Costache au caziere la Serviciul Poliției Judiciare